

Registracija stanovanjske zadruga ELMA

Dne 15. februarja 1978 je postala stanovanjska zadruga Elma pravna oseba. S tem smo naredili velik korak naprej, ki nam omogoča, da bomo v bližnji bodočnosti lahko pričeli z normalnim operativnim delom.

Bodoči poslovni prostor zadruga bo v Samskem domu Elme, na cesti 24. junija št. 32. Ko bomo pridobili še svoj žiro račun, bo s tem možno vplačati pristopne deleže. V zvezi s tem je pomembno naslednje: z ozirom na to, da je kolektiv Elme omogočil možnost nastanka zadruga, bodo zadržniki iz Elme pristopni delež lahko odplačevali obročno po 200.—ND, to je v 10 zaporednih mesečnih obrokih. Le v primeru, če bodo želeli skleniti z zadrugo pogodbo o nameravani gradnji prej, je treba pristopni delež plačati v celoti, kajti po ustanovitveni pogodbi postanejo zadržniki člani zadruga šele, ko v celoti vplačajo pristopni delež.

Da bomo hitreje prešli od pripravljalnih del k operativnemu delu ter, da bomo lahko izdelali letni gradbeni program, prosim interese v Elmi za sodelovanje v naslednjem:

1. Za gradnjo stolpiča bomo pridobili lokacijo v neposredni bližini Elme. Prednost za nakup stanovanja v tem stolpiču imajo uslužbenci Elme. Vsi, ki ste zainteresirani za nakup, pa še niste izrazili svojih želja v okviru zadruga, storite to do 31. marca 1978. Po tem roku bomo nakup stanovanj ponudili zunanjim interesentom.

2. Interesente adaptacij in tiste, ki imajo svoje lastno zemljišče, a še nimajo lokacijskega dovoljenja, prosim, naj zadrugi dostavijo »Mapno kopijo«. Občani katerekoli ljubljanske občine jo dobijo na Geodetski upravi Mestne skupščine v Ljubljani, Cankarjeva 1/III. Občani drugih občin pa na Geodetski upravi njihove občine. Na podlagi mapne kopije bo Ljubljanski urbanistični zavod ugotavljal, ali imate možnost pridobiti lokacijsko dovoljenje.

3. Tisti, ki dograjujete na podlagi gradbenega dovoljenja, prav tako stopite v stik z zadrugo. Na podlagi predračunov bomo skupaj poizkusili ugotoviti, koliko ugodnosti bi še imeli v okviru zadruga.

Interesenti pod točko 2 in 3 izrazite svoje želje in potrebe do 31. marca 1978. Po tem datumu bo zadruga preostale proste kapacitete ponudila zunanjim interesentom.

4. Glede pridobivanja zemljišč za novo gradnjo smo v resnem dogovoru s Komunalno skupnostjo občine Ljubljana-Bežigrad. Vseskozi pa moramo imeti v vidu, da je pridobiti zemljišče za gradbene namene prav tako dolgotrajna politika, kot pridobitev investicij za samo gradnjo. To oboje se mora začeti pridobivati istočasno. Prav zaradi tega je srednjeročni plan, o katerem smo že veliko govorili, način, ki omogoča pridobitev zemljišča v planiranem obdobju, z njim pa tudi ugodnosti obročnega odplačevanja komunalno opremljenega zemljišča. Zakon stanovanjskim zadrugam omogoča dobo odplačevanja 7 let. To pa bi bilo mogoče doseči le na tak način, da bi dodeljevali zadrugam komunalno neopremljeno zemljišče. Na podlagi urbanističnega plana, ki predvideva, s kakšnimi komunalnimi vodi bo določeno zemljišče opremljeno bi bilo mogoče izdelati ključ, po katerem bi ločili primarne od sekundarnih vodov. S tem pa bi že vedeli, kolikšen del stroškov bi morale kriti Samoupravne interesne skupnosti in del, ki ga morajo za sekundarni del opremljanja prispevati zadržniki. Za zadržnikov del kritja stroškov bi bilo možno najti ključ varčevanja in odplačevanja v okviru zadruga. Na tak način bi vedeli, kje bi gradili, več let vnaprej. To pa je eden od pogojev za znižanje cen, kajti več dejavnikov, ki vplivajo na m² stanovanjske površine, bi tako lažje povezovali med seboj.

Iz tega lahko sklepate, da je končna izgradnja hiše sestavljena iz obsežnih in dolgoročnih priprav. Ni čudno, da medsebojno usklajevanje priprav urbanističnim službam dela še vedno številne probleme. Mi zadržniki pa bomo v dani situaciji najlažje uresničevali svoje želje in potrebe tako, da jih bomo izražali v okviru zadruga, ta pa jih bo usklajevala z družbenimi možnostmi in smernicami.

Jereb Marija

O pomenu in delovanju organizacij Rdečega križa (povzetek)

»Vsi ljudje so dolžni, da dajo nekaj drugim, posebno tistim, ki trpijo.«

Alejandro Quijano, bivši predsednik RK Mehike

Rdeči križ je po svetu zelo razširjen, saj so organizacije RK organizirane v 122 državah sveta. Ker ima RK po svetu in pri nas več kot stoletno tradicijo, je za razvoj in delovanje te organizacije pri ljudeh veliko zanimanje.

V zgodovini zasledimo že pred nastankom organizacije Rdečega križa več dogovorov in pogodb, ki so imele namen izboljšati usodo ranjenih in bolnih vojakov, ki so bili več ali manj prepuščeni sami sebi ali pa odvisni od dobre volje posameznikov. Misel za pomoč človeku je živela vso zgodovino, dejanski ukrepi pomoči pa so bili odvisni od razmer, ki so jih ustvarjali in uveljavljali posamezniki.

Veliko je bilo pobud, da bi se ublažilo trpljenje na bojiščih, vendar naj omenimo le zanimiv podatek, da je bilo med leti 1581 do 1864 sklenjenih med posameznimi državami kar 291 dogovorov in pobud o ravnanju z vojnimi ujetniki in njihovi medsebojni izmenjavi ter o ravnanju z bolnimi in ranjenimi vojniki. Vendar pa so imeli ti sporazumi le začasno veljavo saj je bilo ob koncu vojne tudi konec njihovega učinka.

Miselnost, da je treba človeku pomagati, ga ohraniti pri življenju, če je le mogoče, je počasi prodirala v zavest ljudi, ki so te ideje mogli realizirati, ker so imeli materialna bogastva, oblast in vpliv. Začeli so se zavedati, kako nesmiselno je uničevati človeka, ki bi ga lahko koristno uporabili v gospodarskem življenju.

Razvoj proizvodnih sredstev, rušenje starega sistema, pojav nove družbe, so zahtevali in terjali potrebo po varstvu človekovih pravic in spoštovanje človeka kot živega bitja.

Pojav socializma kot znanstvene teorije in boj delavskega razreda je še bolj pritiskal na drugačno obnašanje do človeka, z odpravo izkoriščanja, z ustvarjanjem boljših, človeka vrednih pogojev za delo in življenje.

Ideje o prostovoljni pomoči človeku, ranjencu, bolniku se torej niso rodile čez noč in so se že prej izoblikovale pogoji za nastanek nove kvalitete v odnosih med ljudmi in državami, kar kaže in odkriva postopnost razvoja humanistične misli, iz katere je vzklila tudi organizacija Rdečega križa.

Na mednarodni konferenci RK v Haagu leta 1928 je bil formalno ustanovljen mednarodni Rdeči križ, ki v svojih organih vključuje delegate vseh držav, podpisnic ženevskih konvencij. Moč mednarodnega RK tvori nacionalne organizacije oziroma društva RK po vsem svetu. Vsako nacionalno društvo prilagaja svoj program s potrebami dežele, v kateri deluje in v skladu s splošno orieniacijo države in materialno zmogljivostjo. V socialistični samoupravni družbi, kakršno ima Jugoslavija, so na-

loge usmerjene v množičnost članstva, ker karakter samoupravljanja omogoča številne akcije v korist vsega prebivalstva pri napredku zdravstvene in socialne kulture naroda, pri socializaciji in humanizaciji družbe in širjenje idej vzajemnega sodelovanja ter miroljubne koeksistence.

Z razvojem družbenih služb in drugih samoupravnih oblik pa je RK pri nas osredotočil svoj program in delovanje na zdravstveno in socialno vzgojo naroda, na usposabljanje ljudi za nudenje prve pomoči in za socialno delo, na usposabljanje kadrov za nego bolnika, za nego matere in otroka, organizacije tečajev o zdravi prehrani, organizacije sosedske pomoči starejšim — osamelim ljudem, razvijanje krvodajalstva, skrb za letovanje zdravstveno in socialno ogroženih otrok itd.

Prav vsi si moramo prizadevati, da se trajno ohranijo in razvijajo vrednote, ki jo je v več kot stoletnem boju dosegel Rdeči križ v sodelovanju s progresivnimi dejavniki sveta.

Ta članek, ki opisuje razvoj in osvetljuje vlogo RK v svetu in pri nas, je posvečen vsem krvodajalcem ELME, z njim pa želimo doseči še večjo aktivnost v tej in ostalih smereh delovanja RK.

Gostinčar Jana

Krvodajalstvo je eno najhumanjših dejavnosti RK

Organi samoupravljanja so sklenili

Skupni delavski svet je na 28. redni seji, dne 20. 2. 1978

— sprejel plan za leto 1978. Delavci delovne organizacije so o njem razpravljali na svojih zborih in delavskih svetih, a niso imeli bistvenih pripomb, razen delavcev TOZD »Elektromaterial« Lendava in delavci TOZD »Transformatorji«, vendar naj njihova stališča služijo pri sestavi plana za leto 1979.

— Razpravljal je o predlogu pravilnika o službenih potovanjih in nadomestilih OD, ki jih določa sindikalna lista. Delegacije tozdov v Črnučah, delovne skupnosti skupnih služb in tozd »Elektromaterial« Čatež so se strinjale s predlogom pravilnika in spremembami, ki jih je predlagal poslovni odbor, delegacija tozd »Elektromaterial« Lendava pa je pripomnila, da bo ponovno proučila predlog.

— Sprejel je investicijsko-sancijski program za TOZD Gospodinjski aparati. Elma je namreč vložila pri republiškem rezervnem skladu, rezervnem skladu občine Ljubljana-Bežigrad in pri Ljubljanski banki, podružnica Ljubljana prošnje za njihovo udeležbo pri financiranju sanacije TOZD, skupni delavski svet je potrdil, da je investicija v pred-

računski vrednosti 193.973.000,— dinarjev nujno potrebna za preventivno saniranje sedanjega gospodarskega položaja in za dvig produktivnosti dela ter rentabilnosti poslovanja TOZD. Investicijski kredit bo najela še pri izvajalcih gradbenih del, din 31.040.000,—, znašajo tuji krediti, 18.000.000,— pa je sredstev lastne udeležbe.

— Delavskim svetom TOZD in DSSS v Črnučah je posredoval v sprejem samoupravni sporazum o združitvi v Beograjsko banko — temeljno banko Ljubljana. Pravna oseba, ki pristopi k temu sporazumu, je lahko že članica drugih temeljnih bank.

— Soglašal je s tem, da se v zemljiški knjigi izbriše obremenitev za kredita, ki sta ga prejela Vidmar Leopoldina in Vidmar Vinko za gradnjo stanovanjske hiše, ki sta vključena v korist posojilodajalca in da se ostanka kreditov na ime Vidmar Leopoldine v znesku din 12.832,63 in na ime Vidmar Vinko v znesku 18.348,44 din vključita v zemljiški knjigi na novo kupljeno stanovanje v Polju in stanovanjsko hišo v Lučah ob Savinji pod nespremenjenimi pogoji.

— Podprl je predlog stanovanjske komisije, da se samo-

upravni interesni skupnosti občine Ljubljana-Bežigrad dodeli enkratna razpolagalna pravica za sobo na Cesti 24. junija 66, ki jo zaseda Trdin Julka pod pogojem, da se ustrezno reši stanovanjski problem Trdinove in da prosto sobo zasede ženska oseba.

— Sprejel je pravilnik o volitvah organov.

— Sklenil je, da se delavkam ob njihovem prazniku izroče simbolična darila v vrednosti 50,00 din.

— Sprejel poročilo o kadrovskih in organizacijskih problemih v Ekonomsko-finančnem sektorju, o katerih je že predhodno razpravljala delavski svet DSSS. Direktor ekonomsko-finančnega sektorja je povedal nekaj zanimivih številčnih podatkov. Čeprav je sistem tozdiranja prinesel več dela, saj je treba voditi kar šest knjigovodstev, pa je v EFS zaposlenih v letu 1978 29 ljudi — od tega jih je 5 odsotnih zaradi bolezni, planiranih pa je 37 delavcev. Pri manjšem obsegu dela je bilo v letu 1975 zaposlenih kar 26 delavcev.

Kot izvršilni organ Skupnega delavskega sveta se je poslovni odbor v mesecu februarju sestal, da bi proučil možnosti, da

Elma pristopi h konzorciju dežel Arabskega zaliva (DAZ). To pomeni, da bi s proizvodi oziroma programi naša DO lahko sodelovala z deželami v razvoju. Poslovni odbor se je strinjal z razlago direktorja tržno planskega sektorja, da ta konzorcij za Elmo ni zanimiv. Dopolnil pa je možnost, da Elma naknadno pristopi.

DELAJSKI SVET TOZD »GOSPODINJSKI APARATI«
se je v mesecu februarju kar 6-krat sestel.

— Sklenil je, da se v pravilnik o ugotavljanju dohodka in delitev sredstev za OD v TOZD »Gospodinjiski aparati« vnese 2 odst. 41. čl. »delavcem, ki se redno menjajo na dopoldanski in popoldanski izmeni. Povišajo se obračunske tarife za opravljene ure v popoldanski izmeni za 10%. V pravilnik o sistemizaciji naj se vnese opis dela za kontrolorja količin. Le-ta je odgovoren tudi za kvaliteto izdelkov.

— Ekonomsko - finančnemu sektorju je poveril nalogo, da naj se finančno knjigovodstvo v menzi vodi ločeno, v vsakem trimesečju naj poročajo na delavskem svetu TOZD, kadrovsko-organizacijski sektor pa naj izdela poslovnik o vodenju menze.

— Borisu Kantetu in Janezu Naratu je odobril ogled sejma v Kölnu.

— Razrešil je pooblaščenca za varstvo pri delu, ki ga je imenoval na eni od predhodnih sej in prepustil odgovornost za varstvo pri delu po še veljavnem pravilniku varnostnemu inženirju Leopoldu Grilu.

— Odobril je povrnitev stroškov v znesku 5.000,— din za izdelavo prototipa za kuhanje turške kave.

— Sklenil je, da se v samski dom na Cesti 24. junija napelje telefon, delovna organizacija Elma pa bo odstopila eno številko. Stroški napeljave v znesku 25.000,— din se krijejo iz sklada skupne porabe.

— Ni sprejel odstopa Krljič Vlada kot člana stanovanjske komisije, družbenopolitične organizacije pa zadožil, da dajo svoje mnenje o odstopu.

— Za potrebe proizvodnje v TOZD je odobril nakup dveh termoakumulatorskih peči.

— Odobril nabavo opreme za družbeno prehrano.

Delavski svet TOZD »ELEKTROMATERIAL« Lendava je na 26. redni seji dne 6. 2. 1978:

— razpisal volitve delegacij v skupščino občine in SIS, v DS, disciplinsko komisijo, delavsko kontrolo, v SDS in skupni odbor delavske kontrole, ki bodo dne 9. 3. 1978.

— Imenoval volilno komisijo.
— Razveljavil sklep odbora za medsebojna razmerja z dne 12. 1. 1978. Z delavkama Vargo Ireno in Feher Gabrijelo se sklepe delovno razmerje za nedolocen čas.

— Podprl predlog skupnosti za zaposlovanje, da bi se zaposlili tudi invalidi občine Lendava in ugotovil, da ima TOZD proizvodni program, ki bi ustrezal delovnim sposobnostim nekaterih kategorij invalidnih oseb, a nima ustreznega prostora, v katerem bi se lahko organiziralo delo invalidnih oseb.

— Odobril nabavo razglasne postaje v vrednosti 8.000,— din iz sredstev za nepredvidene in-

vesticije za leto 1978, iz omenjenih sredstev se nabavi tudi kombi IMV 2200 D furgon po prodajni ceni 186.152,70 din ter vrtljivi stol za pisalno mizo.

— Naložil TPS nalogo, da v roku 1 meseca izdela teze za pravilnik o sistemu in formiranju cen za elektroinstalacijski material.

— Imenoval komisije za ocenjevanje posredno-proizvodnih delavcev in člane le-teh.

— Sklenil, da se proda moped, ki je last TOZD. Pri licitaciji lahko sodelujejo le člani delovnega kolektiva.

Na 27. seji, dne 17. 2. 1978 je delavski svet

— sklenil, da se da moped v uporabo skladišču.

— sprejel je sklepe inventurnih komisij, ter obvestil delavski svet TOZD »Elektromaterial« Čatež o slabi kakovosti polizdelkov.

DS delovne skupnosti skupne službe je na 24. in 25. redni seji odobril Aleksandru Knezu in Francu Krašvcu službeno potovanje v Köln na ogled sejma »Gospodinjiski aparati« in Leopoldu Babšku v Rowento ter iz nerazporejenih sredstev za DSSS nakup opreme prostorov stanovanjske zadruge v vrednosti 90.000,00 din. Delegati so omenili, da naj sredstva prispevajo še ostali TOZD; DS je še dodatno ovrednotil delo vodje kontrole kakovosti in vodje planskega oddelka z indeksom 0,2 zato, ker sta na omenjenih delovnih mestih delavca, ki s svojim delom in izkušnjami doprinašata k uspehu DO večji delež kot je opisan v sistemizaciji.

Delavski svet TOZD »Elektromaterial« Čatež je dne 17. 2. 1978 imenoval komisijo za uničevanje blokov za malice in komisijo za odpis in odprodajo osnovnih sredstev, sprejel samoupravni sporazum o ustanovitvi skupne enote narodne zaščite ter dal v razpravo in sprejem zboru delavcev ponudbo Zavarovalne skupnosti Triglav za kolektivno nezgodno zavarovanje delavcev.

Vsi delavski sveti delovne organizacije so na podlagi 17. člena Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje in delitev dohodka in osebnega dohodka določili štartni OD za leto 1978 v znesku 3.303,30 din bruto, kar pomeni 18,15 din na izhodiščno vrednost standardnega časa pri koeficientu 1,000. Razmerje med izhodiščno vrednostjo za standardni čas in izkustvene norme je 125, med standardnim časom in režijskimi vrednostmi pa 105.

V gospodarskem načrtu je planiran povprečni OD v znesku 5.000,00 din velja pa le tedaj, če bo plan 100% dosežen.

Sprejeli so predlog samoupravnega sporazuma o podeljevanju kreditov za gradnjo stanovanj in oddajanju najemniških stanovanj.

Podali so predlog sporazuma o oblikovanju in delovanju združenih delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti Ljubljana-Bežigrad. TOZD v Črnučah so oblikovali 3 združene delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti; za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zaposlovanje; za vzgojo in izobraževanje, raziskovalno dejavnost, telesno kulturo in kulturo; za otroško varstvo, socialno skrbstvo in stanovanjsko gospodarstvo.

Po izvolitvi se izvoljene združene delegacije konstituirajo z izvolitvijo predsednika in njegovega namestnika. Predsednik sklicuje seje in jih vodi, če se število članov posamezne združene delegacije zniža pod 7, se izvedejo nadomestne volitve. Združene delegacije morajo vsa pomembnejša vprašanja predložiti v obravnavo zboru delavcev, združene delegacije obveščajo konferenco delegacij in preko te skupščine samoupravnih interesnih skupnosti.

Delovna skupnost skupnih služb pa je oblikovala 4 združene delegacije tako, da je ločila telesno kulturo.

Na podlagi določil zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju po-

slovnih organov v organizacijah združenega dela ter 8. in 9. člena Pravilnika o volitvah organov so delavski sveti TOZD in DSSS imenovali volilne komisije in komisije za izdelavo volilnega imenika.

— Sprejeli so Pravilnik,

— na podlagi 25. člena Pravilnika o ugotavljanju dohodka in delitvi sredstev za OD v tozidih in DSSS imenovali komisije za individualno uspešnost delavcev v TOZD in DSSS.

— Delegati so potrdili predloge sklepov inventurnih komisij in odločili o dokončni delitvi ustvarjenega dohodka ter sprejeli zaključni račun.

Marta Stare

Galvanika in klic po avtomatizaciji

Površinska obdelava, v katero spadajo brušenje, poliranje, galvaniziranje je končna, oziroma zadnja operacija dela polizdelkov pred montažo — kliče po avtomatizaciji.

V vseh letih Elme smo razvijali obrate na sodobnejše tehnološke procese z nabavo novih strojev in razširitvijo obratov.

Galvanika in stiskalnice so pri tem procesu obstale ob strani, saj modernizacija ni bila mogoča z nabavo ene banje za galvansko obdelavo ali enega usmernika. Galvanski tehnološki proces je potrebno rešiti kompleksno s celotnim postopkom galvaniziranja in ureditvijo odpadnih vod.

Kapaciteta sedanje galvanike ne zadošča zahtevam kvalitete in kvantitete, da o odpadnih vodah in o onesnaženju okolja ne govorimo. Sedanja galvanika je bila zgrajena za ročni način galvaniziranja kap likalnika za 50.000 kom. V isti galvaniki, dodali smo ji hodnik in razširili prostor za usmernike, izdelamo letno več kot 600.000 kom. enot, oziroma galvaniziranih kap in delov za gospodinjiske aparate. Obstoječa ročna galvanska obdelava v tesnih prostorih proizvaja v 3 izmenah in prostih sobotah. Specifična tehnološka zahteva galvaniziranih kap likalnika, katerih galvanska prevleka Cu, Ni, Cr, se pri 200 °C ne sme luščiti, nam onemogoča proizvodnjo v uslugah v galvanikah izven tovarne. Kljub mnogim preizkusom, nam kvaliteta in cena galvaniziranih kap, proizvedenih izven tovarne ni prinesla rešitve. Pogoji dela v galvaniki so izredno težki in zahtevni, saj morajo delavci v 8 urah prehoditi v gumi škornjih in kislini odpornih delovnih oblekah več kot 20 km poti.

Ni čudno, da nam je republiški inšpektor izdal odločbo, v kateri prepoveduje nadaljnjo uporabo galvane in zahteva novo. Rok za izgradnjo nove in prepoved delovanja sedanji je 30. 12. 1979. Projekti za novi del tovarne so izdelani v celoti, ravno tako oprema, proizvajalec in tehnološki proces v novem obratu površinske obdelave. Odprto je ostalo samo vprašanje finansiranja, saj je znano, da Elma lastnih sredstev nima. V pojasnilo bi dodal samo to, da kljub dobri kvaliteti izdelkov in produktivnosti, ne dosegamo na trgu ravnotežja med vedno draž-

jimi surovinami in cenami naših izdelkov. Višje cene surovin močno presegajo našo produktivnost in cene naših izdelkov.

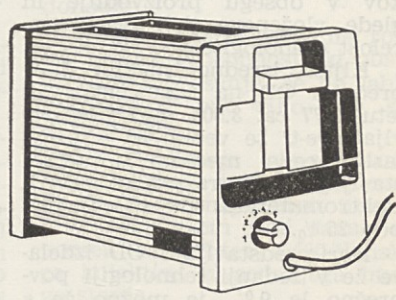
Tovarna Elma je majhna tovarna z dobrim imenom na trgu, to je kvaliteta, saj nas potrošnik pozna kot najkvalitetnejšega proizvajalca likalnikov. V Jugoslaviji smo tudi v izvozu likalnikov na konvertibilnem trgu na prvem mestu. Ta dejstva nam dajejo tudi dobre perspektive za prihodnost.

Od družbene skupnosti, občinskih, republiških organov, bank in skladov pričakujemo realno podporo v naših načrtih za realizacijo investicijske izgradnje. Ravno ta skupnost se mora zavedati, da smo v preteklosti in tudi v sedanosti vložili veliko lastnega znanja, dela in volje za razvoj dislociranih obratov v nerazvitih področjih v Sloveniji; v Lendavi in Čatežu. Smatram, da je to veliko delo in velik družbeno gospodarski poseg. V tem hitrem tehnološkem napredku pa smo v obratu galvanike, ki velja za ključni proizvodni proces, ostali na tako imenovanem »predindustrijskem času«.

V tovarni Rowenta v ZR Nemčiji trenutno teče pet velikih galvanskih avtomatov. Prvi avtomat so ekonomsko utemeljevali in dali v proces že pri 200.000 kom. likalnikov letno. To je bilo v začetku leta 1948.

V planu za leto 1978 pa imamo v Elmi predvidenih okrog milijon komadov galvaniziranih enot za gospodinjiske aparate. Vsako razmišljanje o ekonomski utemeljitvi je torej tukaj odveč.

Bolcar Jože

Obrazložitev sanacijsko-investicijskih programov delovne organizacije »ELMA« Ljubljana-Črnuče

(Nadaljevanje)

PREGLED NEKATERIH STRUKTURNIH POKAZATELJEV POSLOVANJA PO PLANU ZA LETO 1977

3. Obseg in ekonomičnost tehnologij

Navedeni proizvodni programi se med seboj bistveno razlikujejo, bilo glede na razvojne metode, bilo glede na proizvodne tehnologije, bilo glede na prodajno politiko, in obdelavo tržišča. Zato morajo imeti ne glede na to, da so v fazni proizvodnji medsebojno povezani z mnogimi elementi, vsak zase ustvarjene močne samostojne dejavnosti v razvojnem in prodajnem procesu. To pa pomeni, da ima tako strukturirana proizvodnja visoke fiksne stroške, ki jih je tudi ob normalnem delovanju tržišča sposoben pokrivati le razmeroma visok nivo obsega proizvodnje. To trditev potrjuje lastna izkušnja v dveh letih, to je leto 1976 in leto 1977, ki sta se med seboj bistveno razlikovala po obsegu proizvodnje. V letu 1976 je ELMA ustvarila vrednostni obseg proizvodnje ca. 200 milijonov din in je pri tem nastala izguba 4 mil. din, v letu 1977 se je obseg proizvodnje povečal za 40% in je kljub temu, da so cene surovin in uslug v tem obdobju porasle za 10% in povprečne prodajne cene le za 4,5 odstotka, bil ustvarjen ostanek dohodka ca. 7 mil. din.

Te ugotovitve kažejo na to, da je pri zadržani strukturi proizvodnega programa treba iskati rentabilnost proizvodnje v ELMI le na večjem obsegu, kolikor dopušča tržišče. To pa dopušča, kot smo zgoraj ugotovili in kot so pokazale tržne raziskave, obdelane v sanacijskih programih.

ELMA mora torej povečati obseg proizvodnje vseh grup proizvodov na tak nivo, da bo mogoča uporaba moderne tehnologije in visoko serijske proizvodnje, s čimer se bo zmanjšala udeležba fiksnih stroškov in udeležba vedno dražjega živega dela, predvsem pa dela delavcev, ki delajo na režijskih delih.

V ilustracijo teh ugotovitev dajemo še naslednjo preglednico strukture stroškov in osebnih dohodkov ter njihove udeležbe v tako imenovani neto lastni ceni (torej lastni ceni, ki ne vsebuje še obveznosti in dajatev) po TOZD.

V tabeli so v OD izdelave zajeti le tisti osebni dohodki v proizvodnji, ki so izplačani na normirana dela.

Iz tabele se vidi dokaz gornji trditvi glede fiksnih stroškov v obsegu proizvodnje in glede vloženega dela na zastarelost tehnologije.

Kljub izredno nizkim povprečnim OD na zaposlenega (v letu 1977 ca. 3.500 din) predstavljajo le-ti še vedno 35% neto lastne cene, medtem ko predstavljajo to v razviti industriji elektromateriala na zahodu izpod 25%.

Ker predstavljajo OD izdelave že v sedanji tehnologiji povprečno le 9%, je možno že s samo rastjo proizvodnje zniževati vpliv režijskih OD, z mo-

	DSSS	TOZD GA	TOZD Trans.	TOZD Orod.	TOZD Lendava	TOZD Čatež	Skupaj DO	Strukt.
1. Tuje storitve	—	2626	100	370	3272	—	6368	(3)
2. Izdel. material	—	73.544	9661	350	34.351	8649	126.556	(49)
3. OD izdelave	—	5793	2072	3892	10.321	1834	23.913	(9)
4. DIS	—	81.963	11.833	4612	47.945	10.483	156.837	61
5. Struktura	—	52	7,5	3	31	6,5	100	
6. Posredni material	1545	8462	411	666	1595	642	13.321	14
7. Ostali posr. stroš.	4775	10.639	1076	1497	2681	728	21.395	
8. OD režije	16.056	17.017	3854	3990	17.355	2352	60.625	24
9. Drugi os. prejem.	492	1062	228	264	1393	216	3655	1
10. MS skupaj	6320	95.271	11.248	2883	41.899	10.019	167.640	
11. OD skupaj	16.548	23.872	6154	8146	29.069	4402	89.193	(34)
12. Neto lastna cena stroški + OD	22.868	119.143	17.402	11.028	70.968	14.421	255.833	100
3 : 11 (%)	—	24	34	48	35	41	27	
2 : 10 (%)	—	77	86	12	82	86	76	
11 : 12 (%)	73	20	35	74	41	30	35	
2 : 12 (%)	—	62	55	3	48	60	49	
(6 + 7) : 12 (%)	—	16	9	20	6	10	14	
1 : 12 (%)	—	5	12	25	15	13	9	
13. Eksterni cel. doh.	—	148.800	27.500	—	134.865	—	311.170	
3 : 13 (%)	—	4	8	—	8	—	8	
13 : 3 (din/din)	—	26	13	—	13	—	13	
Struktura 12 :	4	46	7	4	28	6	100	
Struktura 10 :	4	57	7	2	25	6	100	
Struktura 11 :	19	27	7	9	33	5	100	

dernizacijo tehnologije pa vpliv skupnih OD na ceno proizvodnje.

Predloženi investicijski programi kažejo, da bi povečanje skupnega obsega proizvodnje delovne organizacije ELMA na skupno vrednost 800 milijonov dinarjev že pri sedanjih cenah pripeljalo do določene akumulativnosti.

4. Cene in akumulativnost

ELMA proizvaja skupno preko 400 finalnih proizvodov za tržišče. Cene teh proizvodov so tekom let administrativnega nadzora doživljale različne spremembe po različnih kriterijih. Medtem, ko so se cene novim proizvodom določale ob uvajanju teh proizvodov v prodajo, so se za tako imenovani standardni program cene odobravale globalno po grupah na osnovi dokazovanja in zavlačevanja. Ker ima elektroinstalacijski material svoje izvedbe in oblike v veliki meri odredene v svetu že v času dolgih desetletij, tu pač novi proizvodi niso mogli nastopiti tako pogosto kot pri gospodinjskih aparatih in transformatorjih. Danes vlada strahotni razkorak že med cenami znotraj naših proizvodov in še večji med cenami teh proizvodov v drugih panogah. V proizvodnem programu instalacijskega materiala obstajajo proizvodi, ki ne pokrivajo niti direktnih stroškov. — Na primer — maloprodajna cena bakelitnega okova E 27 znaša 4,5 dinarja, kar je nekaj manj kot je maloprodajna cena gumba za suknjič.

Cene, ki so se zaradi zvezne kontrole cen povečevale le globalno, so bile zapostavljene v elektroindustriji nasploh, še posebej pa pri elektroinstalacijskem materialu. Na drugi strani pa so cene surovinam, ki se uporabljajo v tej proizvodnji, naraščale veliko hitreje. Po podatkih republiškega komiteja za tržišče in cene zbrane v elaboratu »Medsebojna razmerja

cen izdelkov in storitev v obdobju 1971—1976«, pripravljen za Skupščino SRS, so se cene v industrijskih panogah dvigale povprečno letno kot sledi:

Kemična industrija	21,6 %
črna metalurgija	19,9 %
barvna metalurgija	16,3 %
elektroenergetika	34,2 %
nekovinska industrija	23,3 %

V tem obdobju so se cene v elektroindustriji dvigale povprečno letno za 7,3% v ELMI pa za 6,0%.

Takšen odnos v gibanju cen je ob še tako intenzivnih ukrepih na področju fizične produktivnosti, moral pustiti posledice na padanju reproduktivne sposobnosti elektroindustrije. V nekaterih tovarnah je to zarezalo manj, neke bolj globoko v lastno substanco. V ELMI je zarezalo tako globoko, da le-ta ne ustvarja praktično nobene akumulacije nad predpisano amortizacijo, ki pa se formira od vred-

nosti iztrošenih zastarelih strojev. Že podatek, da ima celotna ELMA skupno vrednost delovnih priprav po nabavni ceni 131 milijonov din, od tega oprema 87 mil. din in da na tej vrednosti proizvaja po teh omejenih cenah celotni dohodek v letu 1977 — 310 milijonov din, kaže na stopnjo izkoriščanja delovnih naprav. Ta proces je vplival na postopno, vendar vstrajno upadanje reproduktivne sposobnosti ELME na račun prelihanja akumulacije na druge panoge — dobavitelje surovin.

ELMA danes torej ni sposobna nastopati konkurenčno z drugimi panogami kot najemalac kreditov za razvoj, saj ni sposobna nuditi niti minimalne lastne udeležbe.

Širša družbena skupnost bo morala torej odločiti o temali se pusti to proizvodnjo še naprej propadati, češ saj itak ni akumulativna ali pa jo z družbenim posegom potegniti iz začaranega kroga in jo narediti akumulativno.

5. Razvojna usmeritev glede na lokacije TOZD

Že v uvodu je bilo omenjeno, da je glede na vloženo ži-

— v gospodinjskih aparatih	491 din celotnega dohodka
— v elektroinstal. materialu	208 din celotnega dohodka
— pri transformatorjih	275 din celotnega dohodka

Ker je že sedaj proizvodnja elektroinstalacijskega materiala locirana s preko 90 % v TOZD Lendava in ker so to področja, ki razpolagajo še z zadostnim potencialom zaposlovanja nove delovne sile, je tudi v bodočem razvoju treba zadržati to usmeritev. Ob normalizaciji cen se bo ta razlika sicer zmanjšala, vendar bo zaradi same specifičnosti vloženo delo v gospodinjskih aparatih vedno predstavljalo manjši delež v ceni, kot pri instalacijskem materialu.

Verjetno bo tudi pri sami razporeditvi tehnologij v naprej treba skrbeti za to, da bodo na nerazvitih področjih locirane tehnologije, ki angažirajo več živega dela kot v Ljubljani, kjer je že sedaj prisotno pomanjkanje delovne sile. To seveda ne sme pomeniti, da bodo proizvodnje z višjo stopnjo vložene dela ustvarjale manjši dohodek ali akumulacijo, saj ima po današnjih kriterijih živo delo, ki izhaja iz strukture proizvodnega programa, ne pa iz zastarelosti tehnologij, enako ali pa celo večjo vrednost v menjavi kot pa minulo delo, izraženo v vrednosti strojev ali naprav.

Predloženi sanacijsko-investicijski programi zasledujejo torej to politiko, vsebujejo pa predvsem naslednje cilje:

a) V proizvodnji malih gospodinjskih aparatov doseči pri proizvodnji likalnikov tak obseg, da bo mogoče kontinuirano masovna proizvodnja. Ker pa je rentabilna šele pri količini nad 1.000.000 kosov letno, bo potrebno absolutno pokrivati pretežne potrebe jugoslovanskega tržišča in vsaj 30 % te proizvodnje izvažati. Takšen način proizvodnje bo omogočal cenejšo proizvodnjo od katerekoli drugega in v tej proizvodnji bo mogoče proizvajati likalnike ne samo za tržišče ELME, marveč tudi za potrebe drugih tovarn, ki naj bi imele likalnike v prodajnem programu. Te bi ga ceneje dobile tu, kot pa če bi ga proizvajale same. Že sedaj se v ELMI na primer uvaja proizvodnja likalnika za Iskro po njenem načrtu in

vo delo, struktura prodajne cene zelo različna v posameznih skupinah proizvodnje.

Tako je z eno norma uro vložene dela ustvarjeno:

za njeno tržišče. Tako bi lahko bilo tudi za nekatere druge jugoslovanske delovne organizacije. ELMA je torej glede na tradicijo in glede na sodelovanje z Rowento sposobna v pogledu kvalitete in cene postati nosilec proizvodnje vseh vrsti likalnikov.

Glede proizvodnje drugih malih gospodinjskih aparatov naj bi ELMA predvsem uvažala take proizvode, ki so na tržišču specifični in ki zahtevajo hitro osvajanje. V tem pogledu naj bi posegla na naslednja področja:

- mali aparati za pripravo hrane
- aparati za nego telesa in perila
- aparati za nego stanovanja

Znotraj teh grup naj bi nastopila s tistimi proizvodi, ki se ali že pojavljajo v programu Rowente ali so možni za vključitev v ta program. S tem se omogoča tudi hitro vstopanje na zunanja tržišča.

Ker je hitro vstopanje na tržišče pogoj za tako proizvodnjo, je treba temu prilagoditi tudi proizvodno orodje in urejanje tehnoloških postopkov.

ELMA bo morala torej imeti zelo močno in kvalitetno orodjarno.

b) Proizvodnja elektroinstalacijskega materiala naj bi torej ostala locirana v TOZD Lendava in TOZD Čatež. Proizvodni program naj bi vseboval predvsem naslednje grupe:

- vse vrste stikal (instalacijskega in za vgradnjo)
- vse vrste okovov
- vezno spojni materiali
- vodotesni material.

Vsi ti programi morajo doživeti revolucionarne spremembe — razne spremembe v obliki, funkciji, kakor tudi v tehnologiji proizvodnje. Vijačna spajanja morajo nadomestiti brezvijačna in del duroplastov morajo nadomestiti termoplasti.

Te spremembe bodo omogočile tudi spremembe v tehnologiji, in sicer z postopnim

zmanjševanjem udeležbe strožnih delov in povečanjem štančnih delov.

Uvedba termoplastov bo omogočila tudi večjo stopnjo avtomatizacije montažnih postopkov.

Ti ukrepi bodo sicer omogočili hitrejšo rast proizvodnje od rasti zaposlovanja, kar pa bo edino omogočilo ustvariti konkurenčno sposobnost na zunanjih tržiščih.

Proizvodnja elektroinstalacijskega materiala mora torej rasti v smeri večanja količin ozkega programa, ne pa v širjenju asortimenta.

c) Proizvodnje transformatorjev sicer ne obravnavajo predloženi programi kljub temu, da je vsaj del te proizvodnje povezan z ostalo in da je to glede na tržne možnosti potrebno širiti in modernizirati. Za to bo izdelan poseben program. Glede na vloženo živo delo in na strukturo v ceni ter po vseh prej navedenih kriterijih pa ta proizvodnja spada v Ljubljano, bolj kot pa vse druge.

6. Povezovanje DO in TOZD z drugimi asociacijami

Delovna organizacija je povezana v sestavljeno organizacijo TEGO, kjer sodeluje z drugimi DO predvsem na področju proizvodnje polizdelkov. Kljub temu, da je SOZD TEGO zelo heterogena organizacija, so v njej nekatere, ki se lahko v večji meri vključujejo predvsem v proizvodnjo elektroinstalacijskega materiala. Skupaj z TEP Izlake in Metalflex Tolmin je sposobna ELMA pokriti velik del celotnega asortimenta elektroinstalacijskega materiala.

Izven SOZD TEGO se ELMA povezuje, kot je bilo že zgoraj omenjeno, s tovarno Elektrokontakt Zagreb predvsem v pogledu delitve programa.

V neposrednem razgovoru pa je s tovarno NOPAL Bačka Palanka o priključitvi v DO ELMA kot TOZD. V primeru priključitve bi ta nova TOZD prevzela predvsem proizvodnjo »EDISON« okovov, za katero se je precej specializirala, opustila pa bo proizvodnjo stikal. V tem bi bila dosežena še večja specializacija TOZD in s tem še večja rentabilnost proizvodnje.

Vse našete TOZD, ki delajo instalacijski material v sklopu SOZD TEGO in izven, bi se povezale v poslovno skupnost, ki bi imela skupno prodajo. Oblikovanje take poslovne skupnosti je v pripravi.

Na področju malih gospodinjskih aparatov se pripravlja pogodba med TOZD Gospodinj-ski aparati v ELMI in TOZD Gospodinj-ski aparati Iskra, o kooperaciji, o skupnem programu in o udeležbi na skupnem prihodku. Del programa gospodinjskih aparatov naj bi razvijali dogovorjeno vsaka TOZD za obe, ki bi jih z določenimi variantnimi spremembami plasirala vsaka preko svoje prodaje.

Podobno kot z Iskro obstaja še dogovori z nekaterimi drugimi DO iz programa gospodinj-skih aparatov.

V proizvodnji transformatorjev obstaja že danes del proizvodnega sodelovanja s tovarno Transformatorjev Energoinvest v Črnučah. Izdelan je bil predlog tesnejše povezave, in sicer tako, da bi se TOZD Transformatorji ELME vključili v poslovno skupnost TOZD in DO Energoinvesta za proizvod-

njo elektro-opreme, ki je že oblikovana in že posluje. Ker pa Energoinvest nima v svojem sklopu proizvodnje malih transformatorjev, bi to pomenilo ustrezno programsko dopolnitev. Za TOZD Transformatorji ELMA pa bi to pomenilo možnost vstopa na vsa tista inozemska tržišča, ki jih pokriva ali obdeluje Energoinvest.

Navedli smo le skope obrise povezav, ki jih ima ali pripravlja ELMA na področju proizvodnega in poslovnega sodelovanja. Tu seveda ni bilo mogoče navesti vseh tistih povezav, ki se oblikujejo preko redne trgovske mreže za domača in tuja tržišča.

7. Socialna varnost in ogroženost delavcev

Iz predhodnih razlag je razvidno, da se 1.400-članski kolektiv ELME bori z izjemno hudimi težavami, da se vzdržuje na robu rentabilnosti oz. na robu obstoja. S skrajnimi naporimi preko vseh meja izkorišča obstoječi zastareli strojni park, ki se pogosto kvari in ki z vsakim izpadom, ker deluje brez rezerve, povzroča hude krče v poslovanju in onemogoča planiranje.

Vse montaže delajo na dve izmeni, štanice in avtomati, galvanika in brusilnica na tri izmene, bakelitne stiskalnice pa celo na štiri izmene.

Ta nenormalna stopnja izkoriščanja strojnega parka in njegovo pogosto izpadanje se neposredno odraža na doseganju norm in na koncu seveda na osebnih dohodkih delavcev.

V tej kratki obrazložitvi seveda ni bilo mogoče podati kompleksne slike dejanskega stanja v ELMI, vendar je verjetno uspelo pokazati, da senahaja delovna organizacija na robu življenjskih sposobnosti.

V kolikor jo s temi preventivno sanacijskimi ukrepi ne bomo uspeli potegniti iz tega stanja, moramo vsekakor pričakovati v naslednjih dveh letih, da bo nastal proces propadanja, ki ga bo le težko zaustaviti.

V letu 1976, ko je nastala zaradi prehoda na plačilo po vnovčeni realizaciji določena problematika na tržišču, je to ELMA izredno hitro in močno občutila in vseh ekonomskih področjih. Ker ni imela ustvarjenih nobenih rezerv niti v akumulaciji, še manj pa na skladih, je nastal proces razpadanja, ki ga še danes občutimo, kljub temu, da se je poslovanje izboljšalo.

V obdobju te stagnacije je iz tovarne odšlo preko 30 strokovnih delavcev (inženirjev, tehnikov, ekonomistov) in preko 150 kvalificiranih in boljših priučenih delavcev. Preko 200 delavcem se je v tem letu izplačevala zaščitna plača po sindikalni listi, ker jim je redni dohodek padel izpod minimalnega dohodka.

ELMA posluje torej na robu življenjske sposobnosti in obstaja resno vprašanje, če bo lahko preživela še eno tako leto, kot je bilo 1976.

Te investicije nimajo torej samo namen dvigniti proizvodnjo na modernjši nivo, marveč imajo predvsem tudi sanacijski pomen za rešitev 1.400-članskega kolektiva iz sedanjega hudega stanja.

Glavni direktor
Stane Fele

Denar leži na tleh — ali ga znamo pobirati?

Ne mislim pisati o kakšni nabalni akciji, pa tudi ne o ne-redu po obratih. Tudi tu leži denar na tleh, vendar o tem kdaj drugič. Tu pa mislim na tiste vrste denar, ki leži pokopan v nas samih, skrit v naših idejah, ki se pojavljajo in izginjajo ne da bi jih znali koristno uporabiti.

Ko sem pred kratkim šel skozi proizvodnjo, mi je delavka v montaži dejala: »Poglejte, kako se mučim s tem ročnim izvijačem in ročnim vlaganjem, ali ne bi bilo ceneje in lažje to delati s pripravo, ki bi bila zelo preprosta.«

Ob drugi priliki sem slišal podobne pripombe v štacnah, ko je delavka z dolgočasno porivala trak v orodje.

No in mnogo tega slišim, ko se pogovarjam z delavci, kadar grem skozi proizvodnjo. Na drugi strani pa prihajajo takšne ideje zelo redko pred komisijo za inovacijo, še redkeje pa se te ideje realizirajo.

V letu 1977 je bilo izdelanih skupno 15 racionalizacijskih predlogov. S temi predlogi se predvideva letni prihranek ca. milijon dinarjev in zanje je bilo izplačanih 86.343,— din nagrađ. Zelo skromni uspehi torej glede na število predlogov, vendar že ti bogati, glede na prihranke.

Kje so vzroki tako skromne žetve? Verjetno vzroki ne ležijo samo na tem, da se delavci ne počutijo dovolj stimulirane za racionalizatorske predloge. Verjetno tudi niso vzroki v tem, da delavci ne upajo ali pa se sramujejo dajati svoje predloge. Verjetno tudi to ni glavni vzrok, da tisti, ki ima idejo o izboljšavi, nima tehničnih sposobnosti za njeno dokončno realizacijo. Glavni vzrok bo verjetno v tem, da ta dejavnost še zmeraj ni organizirana, bilo v pogledu vzpodbujanja idej, bilo v pogledu njihove realizacije.

Ameriški raziskovalci so ugotovili, da je za ustvaritev nekega novega proizvoda potrebno od šestdeset do tri tisoč idej in da se danes v vse bolj zapletenih proizvodnih procesih vse manj pojavljajo posamezniki kot inovatorji in vse bolj skupine, ki jih sestavljajo nosilci idej.

Kako velik pomen dajejo Amerikanci novatorstvu, se vidi iz članka, objavljenega v časopisu »Business Week« v letu 1976. Avtor trdi, da so »plodovi ameriškega novatorstva verjetno več kot od vsega ostalega doprinesli k oblikovanju današnje kvalitete ameriškega gospodarstva in nacionalnega življenja.«

Za pospeševanje novatorstva so v Ameriki začeli pred leti ustanavljati novatorske centre pri raznih institutih in univerzah. Ti centri delujejo delno kot klubi vseh tistih državljanov, ki se želijo s kakršno koli idejo lotiti novatorstva. Na drugi strani pa ti centri organizirajo študente in svoje institute, ki pomagajo pri ustvarjanju teh idej. Poleg teh nalog imajo ti centri oziroma klubi nalogo povratno vplivati na nosilce idej, da jih vzpodbujajo k novim idejam, kadar se stare pokažejo neuporabne. Znano je namreč, da je le 30 % ali celo manj idej, ki se začnejo obravnavati, uporabljenih in da bi predlagatelji brez te moralne pomoči prehitro zapadli v malodušje.

Ne bi želel nadaljevati s temi visokotelečimi idejami o institutih in univerzah, ki se oblikujejo s podporo države na teh širših območjih in še to v ZDA. Želel pa bi tu uporabiti kakšno koristno misel, kako pa vendar drugače organizirati racionalizatorstvo pri nas v tovarni. Izhodiščni problemi so isti. Prav tako so le posamezni delavci, ki neposredno delajo v proizvodnem procesu, najbolj sposobni in tudi najbolj poklicani, da pri-

Tudi tak prizor nas stimulira v razmišljanje

našajo ideje o izboljšavah. Ravno tako se tudi tu posamezniki srečujejo z zahtevami tehnoloških postopkov, ki zahtevajo višji nivo strokovnega znanja. To pomeni, da je tudi pri nas treba začeti razmišljati o organiziranju inventivne dejavnosti tako, da se bodo iniciative rojevale ali individualno ali kolektivno, ustvarjanje teh idej pa se bo odvijalo kolektivno.

Ali ne bi bilo koristno v Elmi ustanoviti klub racionalizatorjev? V ta klub se bi vključili ne samo tisti, ki so že kaj predlagali, marveč tudi drugi delavci, ki želijo realizirati katerokoli svojo idejo.

Ta klub bi moral dobiti na razpolago tudi nekaj sredstev za financiranje začetnih dejavnosti kot so: literatura, ekskur-

zije itd. Ta klub bi organiziral razprave o posameznih problemih iz posameznih področij proizvodnega procesa. Ta klub bi izbiral ideje (ki kričijo po rešitvah) od vseh strani, bilo od posameznih delavcev, bilo od vodstev. Na osnovi teh idej bi organizirali ogled procesov pri nas in drugje. Razpisovali bi rešitve. Organizirali bi skupine za razrešitve itd.

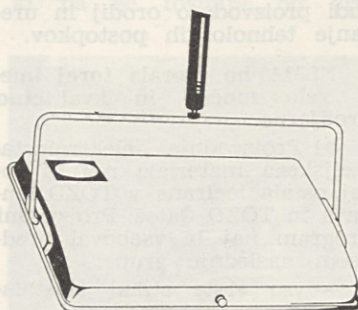
Za hitrejšo aktiviranje teh dejavnosti bi morali verjetno postaviti profesionalnega delavca, ki bi tvoril vse povezave med iniciatorji in organizacijsko strokovnim zaledjem.

Razmislite o tem!
Storimo kaj!

Stane Fele

»Človek, znanje, produktivnost«

— tako nekako izveneva široka akcija KOMUNISTA v kongresnem letu, letu priprav na osmi kongres Zveze komunistov Slovenije.

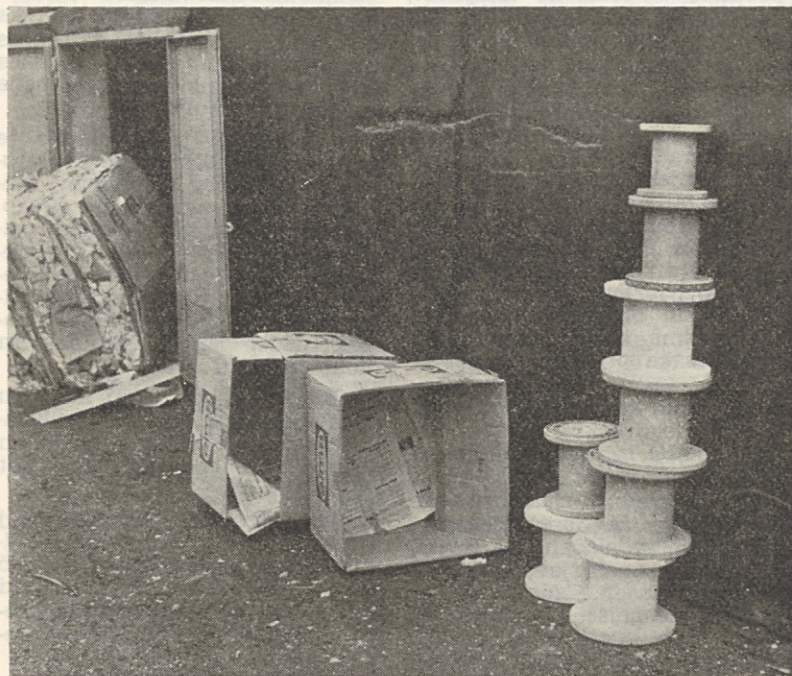
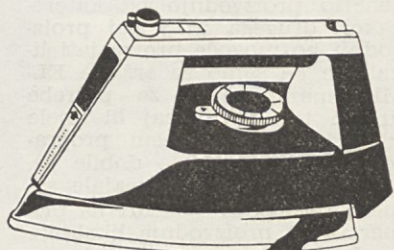
Najširša akcija, ki prevzaprav poteka že neke od oktobra lani, je že omenjena akcija, katere temeljni namen je, da aktivira delovnega človeka in občana k ustvarjanju razmer za kar najtesnejše povezovanje znanosti s prakso in prakse z znanostjo na vseh področjih. Posebej bosta zagotovo izpostavljeni področji znanja ali bolje — pridobivanje znanja (tu je v ospredju usmerjeno izobraževanje in reforma našega šolstva) ter produktivnost.

»Družba in knjiga« pa je naslov akcije, ki naj bi pomagala pri širjenju in razširjanju družbenega problema knjige, kar je temeljni moto akcije — knjiga mora priti do slehernega delovnega človeka.

Osrednja predkongresna akcija slovenske izdaje »KOMUNISTA« bodo po Sloveniji najširše tribune in tematski ustni časopisi (prvi je bil v februarju v Murski Soboti), ki so povezani pod skupnim naslovom »KOMUNIST PRED KONGRESOMA«.

Tu bo v ospredju predvsem vprašanje ustvarjanja in delitve dohodka, razvojna politika in razvoj političnega sistema.

Jože Žerdin

Ali ni boljše rešitve?

Zakaj so delovne akcije vse bolj privlačne

Prostovoljno delo mladih postaja v Sloveniji vse bolj zanimiva oblika delovanja in družbene aktivnosti mladih. O tem pričajo podatki o vedno večjih zveznih in republiških mladinskih delovnih akcijah. Poleg teh pa mladi organizirajo tudi delovne akcije v občinah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. V primerjavi z letom 1973 je bilo leto dni kasneje dvakrat več delovnih akcij in lani spet še enkrat toliko.

Na lokalnih delovnih akcijah mladi gradijo pomembne družbene objekte: ceste, vodovode, športna igrišča, urejajo prostore za družbeno delovanje, spominske parke itd. Na zveznih in republiških pa sta poleg dela prisotna tudi solidarnost in

humanost, ki se izražata v pomoči manj razvitim območjem.

Ekonomski, politični in vzgojni vidiki prostovoljnega mladinskega dela predstavljajo celoto, ki dokazuje, da delo ni le »rentabilno«, temveč je izredno pomembno tudi za vzgojo mladega rodu. Hkrati pa se na teh akcijah krepi solidarnost.

Ta solidarnost je pravzaprav dvojna: solidarnost družbenopolitičnih skupnosti in interesnih skupnosti, da zagotove sredstva za stroške akcije in delovnih ljudi v organizaciji združenega dela, ki omogočajo udeležencem dopust v času akcije, pa solidarnost brigadirjev, ki so se odločili, da pomagajo prizadetim krajem.

Delovne akcije združujejo mlade

Po podatkih raziskav o interesih mladih v Sloveniji zanimanje za udeležbo v brigadah med mladimi še vedno skokovito narašča in je zato že potrebna temeljita selekcija. V zadnjih letih lahko odide v brigado le aktiven mladinec.

Hkrati je to veliko zanimanje tudi obveznost za družbenopolitične skupnosti, da organizirajo še več delovišč. Posebno zaznavno zanimanje za udeležbo v brigadi je pri brigadirjih, ki so že bili na delovnih akcijah. To pomeni, da imajo dobre izkušnje. Pomembno je tudi to, da večina mladih meni, da se v brigadah najbolje kujeta enotnost med narodi in bratstvo kot ideal sodelovanja med narodi.

In kako bo v letu 1978?

Težišče usmeritve za MDA v Sloveniji v letošnjem letu je na osnovi poročil in ocen naslednje:

Nadaljnje dogovarjanje sistema planiranja, financiranja in sporazumevanja in financiranja na osnovi programov.

Skupščine akcij kot najvišji samoupravni organ morajo živeti prej in celoviteje, vanje se morajo ustvarjalno vključiti delegati organizatorjev brigad. Delovne akcije se morajo sistematsko uveljaviti kot sestavni in enakovredni del učno vzgojnega procesa. Dosedanje obdobje ponovnega uveljavljanja prostovoljnega dela je pomenilo predvsem vsakoletno povečanje števila akcij in števila brigadirjev, zato menim, da je v tem obdobju potrebno delovati predvsem na utrjevanju kvalitete na vseh področjih

življenja in dela, tako planiranja, sporazumevanja, vsebinskih in kadrovskih priprav akcij in brigad, polnejše samoupravno delovanje znotraj akcij in predvsem še ustvarjalnejše delovanje udeležencev akcij na področju interesnih dejavnosti, za kar je potrebno v naseljih zagotoviti boljše pogoje za življenje in delo. Zaradi vse večjega zanimanja mladih širom po Jugoslaviji za udeležbo na akcijah v Sloveniji je bil pred nedavnim sprejet sklep, da naj akcija Suha Krajina postane zvezna, kar je pogojeno tudi z nujnostjo, da v letošnjem letu pošljemo na zvezne akcije izven Slovenije še več brigad kot v prejšnjem letu. Na nekaterih akcijah, kjer bodo zagotovljeni vsi pogoji se bo formiralo v akcije več kot 4.600 mladih. S tem se bo povečalo število brigad in sleherna OK ZSMS v letošnjem letu naj izvede ali organizira vsaj eno delovno akcijo. Tako se bo v letošnjem letu v SR Sloveniji organiziralo 8 MDA; Kozjansko 78, Suha Krajina 78, Posočje 78, pa tri zvezne MDA: Brkini 78, Slovenske gorice 78, Kobansko 78, in Goričko 78. Že v času priprav na akcije moramo posvetiti še posebno pozornost celovitemu sklopu interesnih dejavnosti in zagotoviti zanje tudi več časa, saj vemo iz ocen, da lahko ob boljši pripravi in organizaciji dela dosežemo enake ali celo boljše delovne rezultate.

Znotraj tega mora veljati posebna pozornost samoupravni delovanju in idejnopolitičnemu usposabljanju, tako da bodo MDA še bolj kot doslej postale množična in kvalitetna šola družbenega angažiranja mlade generacije, šola bratstva in enotnosti, tovarštva, šola, na katero se bodo mladi vedno radi vračali.

Jože Žerdin

Novo sprejeti delavci v mesecu februarju 1978

TOZD GOSPODINJSKI APARATI

— Vižintin Emil, razporejen na delovno mesto štancarja, delo nastopil 1. 2. 1978

— Pavlovič Miroslav, razporejen na delovno mesto brusarja, delo nastopil 2. 2. 1978

— Džomba Gina, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 6. 2. 1978

— Višnjič Kodija, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 13. 2. 1978

— Višnjič Bojka, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 14. 2. 1978

— Perak Juro, razporejen na delovno mesto štancarja, delo nastopil 13. 2. 1978

— Tomič Stojana, razporejena na delovno mesto kontrolorke, delo nastopila 15. 2. 1978

— Matrk Matija, razporejena na delovno mesto snažilke, delo nastopila 7. 2. 1978

— Živkovič Ismijana, razporejena na delovno mesto snažilke, delo nastopila 7. 2. 1978

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

— Majdič Vitan, razporejen na delovno mesto programer, delo nastopil 1. 2. 1978

— Kokotec Božo, razporejen na delovno mesto vodja zunanje trgovine, delo nastopil 1. 2. 1978

— Klep Stanka, razporejena v računovodstvo kot pripravnik SS, delo nastopila 3. 2. 1978

— Tomas Veronika, razporejena na delovno mesto administrator v računovodstvu, delo nastopila 20. 2. 1978

— Cvetko Milan, razporejen v računovodstvu na delovno mesto saldakontista, delo nastopil 21. 2. 1978

TOZD TRANSFORMATORJI

— Fister Bojan, razporejen na delovno mesto monterja transformatorjev, delo nastopil 20. 2. 1978

TOZD ČATEŽ

— Jarc Rado, razporejen na delovno mesto pripravljalec delovnih mest, delo nastopil 13. 2. 1978

— Gracar Janez, razporejen na delovno mesto štancarja, delo nastopil 13. 2. 1978

— Ilnikar Franc, razporejen na delovno mesto štancarja, delo nastopil 13. 2. 1978

— Sotlar Ciril, razporejen na delovno mesto pripravljalec delovnih mest, delo nastopil 16. februarja 1978

TOZD LENDAVAL

— Tibaut Štefan, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Ritlop Franc, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Hozjan Štefan, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Hozjan Jože, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Zver Anton, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Kustec Stanislav, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Kocet Ludvik, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Gjerek Matija, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Matjašec Jožef, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Kranjec Štefan, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Zver Boris, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Sobočan Alojz, razporejen na delovno mesto stiskalca

— Šimon Olga, razporejena na delovno mesto monterke

— Vsi navedeni so nastopili delo 1. 2. 1978, sprejeti na delo za določen čas tri mesece

— Dolinšek Vera, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 1. 2. 1978.

Delavci, ki so prekinili delovno razmerje v februarju 1978

TOZD GOSPODINJSKI APARATI

— Kočevar Alenka, tehnolog, razrešena v odpovednem roku

— Petrovič Vojislav, brusar, sporazumno razrešen 8. 2. 1978

— Kralj Ivana, monterka, sporazumno razrešena 14. 2. 1978

— Kodba Katarina, monterka, sporazumno razrešena 17. 2. 1978

— Miro Jug, posluževalec avtomatov nekovin, sporazumno razrešen 28. 2. 1978

— Međimurec Marija, invalidsko upokojena 19. 2. 1978 (monterka)

— Živkovič Ismijana, snažilka, odpuščena s strani TOZD GA, v poizkusni dobi 24. 2. 1978

— Bedič Josip, brusar, sam zapustil delo 20. 1. 1978, objavljen v februarju

— Dajčbauer Jožef, brusar, sam zapustil delo 17. 1. 1978, objavljen v februarju

— Matuha Marija, monterka, sama zapustila delo 27. 1. 1978, objavljena v februarju

TOZD TRANSFORMATORJI

— Lutar Danica, navijalka v trafo oddelku, sporazumno razrešena 23. 2. 1978.

Sestavila: J. Velkavrh

Poročilo o anketi za »Stik«

Z januarsko (1978) številko STIKA smo razposlali tudi anketo — vložena je bila v vsak izvod STIKA.

Izpolnjenih smo dobili 35 anket, od tega 33 iz področja Črnuče, 2 iz Lendave. Zaradi tako nizkega odziva je anketa kot metodično sredstvo neveljavna. Kljub temu sem rezultate obdelala, služijo lahko kot orientacija, niso pa metrično veljavni.

Anketo sem obdelala statistično z zbiranjem frekvenc posameznih postavk, numerične rezultate sem skušala delno interpretirati. Rezultati po vprašanjih, kot so bili postavljeni v anketi so naslednji:

K1. Stik dobivajo vsi anketirani, vsak mesec.

K2. Od 35 anketiranih prebere vsak STIK 30 delavcev, le 5 ne.

K3. 14 delavcem posreduje STIK tiste informacije, ki jih želijo izvedeti, 21 pa ne.

K4. Ocene (šolske od 1—5) so razporejene po zakonu normalnosti. Najpogostejša je ocena 3, sledi ocena 2, nato 4, samo 3 frekvence so pri ocenah 1 in 5.

K5. Anketiranci odgovarjajo, da najraje prebirajo zabavno in humoristično čtivo, o novih proizvodih in načrtih v Elmi, rubriko vprašanja in odgovori, intervjuje, pogovore z delavci in o doseganju plana; najmanj jim je za pesmi in spise, nato za športne novice, kratke novice. Anketiranci odgovarjajo, da želijo več prispevkov, ki obravnavajo nove proizvode in načrte v Elmi in intervjuje z delavci, nato zabavo in humoristično čtivo, nato več prispevkov o delu organov samoupravljanja. Očitno pa jim je športnih novic, kratkih novic, pesmi in spisov dovolj.

K6. Na vprašanje, kdo naj bo Stikov dopisnik, je mnenje skoraj enotno, da je to lahko vsak delavec, ki želi v Stiku kaj sporočiti, pa tudi z ostalimi navedenimi se strinjajo.

K7. Od 35 ocenjevalcev jih 27 meni, da so prispevki dovolj razumljivo napisani.

K8. V strukturi anketiranih jih je (po njihovih odgovorih) 12 že pisalo članke za Stik, 23 pa ne. Med vzroki, da ne pišejo za Stik, najpogostejše navedajo, da se ne znajo dobro izražati. Nikomur od anketiranih se ne zdi Stik nepotreben in le 1 bi rad postal član uredniškega odbora.

Zaključki:

Kljub nizki odzivnosti na anketo lahko ugotovimo predvsem naslednje: Stik je premalo aktualen, premalo resničen odsev življenja, načrtov, delovanja strokovnjakov in samoupravnih organov v Elmi. Očitno mu anketirani ne očitajo, da bi bil popolnoma zanič, zdi se jim povprečen časopis.

Želijo pa si, da bi bil bolj živ in njihov, saj jim očitno ni za znanstvene razprave, pesmi in drugo čtivo, zanima pa jih delovanje organov samoupravljanja in DPO, plan in načrti Elme.

Tudi pri vzrokih, da ne pišejo v Stik, se je izkazalo, da je to preslaba pismenost, kar pa verjetno v resnici ni zamegljen razlog, če upoštevamo strokovnostno kadrovsko strukturo Elme.

Žal je vsako nadaljnje zaključevanje na osnovi zbranih rezultatov statistično oporečno in so še dani zaključki trhle osnove.

Majda Nose

Priprave na X. kongres ZSMS

V Ljubljani se je sestala komisija za statut pri Odboru za pripravo 10. kongresa ZSMS.

Razpravljali so o nekaterih vprašanjih, ki se nanašajo na spremembe in dopolnitve statuta ZSMS in pri tem ugotovili med drugim tudi vrsto novih.

Glede na velik porast članstva po IX. kongresu ZSMS, dejanski položaj mladinske organizacije danes ali bolje mla-

de generacije na sploh, je potrebno pripraviti teze za razpravo, s katero nikakor ne gre več odlašati.

Pri tem je bilo posebej poudarjeno, da morajo vsi predlogi sprememb in dopolnitev statuta izhajati iz temeljite politične analize organiziranosti in še posebej vsebine dela po IX. mladinskem kongresu.

Jože Žerdin

Rekreacija med malico

Osamljeni matezi

I

V naročju prvič zazibala,
njegovo drobno si teló
občutku nežnem se predala —
upirajoč pogled v nebo,

II

kot da iskala bi ljubezen,
ki v srcu tvojem še živi;
čeprav spomin je le bolezen,
ki s solzo ti oko rosi.

III

Iskreno si nekoč ljubila
in ljubiš zdaj še te oči,
usoda róke je sklenila —
srce še vedno hrepeni...

IV

Življenju tvojemu prevara
začrtala je vse poti
in upanje je le utvara,
ki bolno trga sled vezi.

V

Ze veter pesem nežno veje,
v krošnjah listje zašumi
in sonce zlate žarke seje,
v srci dve, osamljeni...

Rozika Gojić
TOZD Lendava

Glasilo »Tego«

SOZD TEGO je poslal organom samoupravljanja, družbeno-političnim organizacijam, uredniškemu odboru in gl. direktorju v Elmi predlog Pravilnika o izdajanju glasila SOZD »TEGO« in merila za nagrajevanje avtorjev prispevkov ter finančni načrt za leto 1978 v obravnavo in sprejem. Ko se je po tem dogodku poslovni odbor, ki kot izvršilni organ skupnega delavskega sveta ukrepa v okviru svojih pristojnosti za razrešitev tekoče problematike, sestel, je predlagal, da izdajateljski svet predloži pregleda in da pobudo delavskim svetom TOZD, ki naj dokončno sklenejo o sprejemu omenjenih predlogov.

Izdajateljski svet se je skupaj z uredniškim odborom na razširjeni seji dne 27. 1. 1978 odločil, da interno glasilo STIK ostane, SOZD »TEGO« se ponudi prostor za dopisovanje. O predlogih SOZD »TEGO« za ustanovitev »Tego« glasila bodo odločili TOZD.

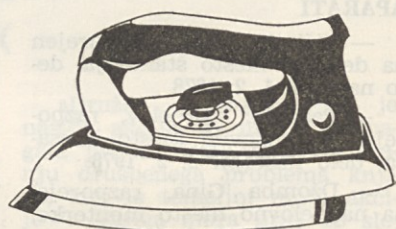
Uredniki glasil delovnih organizacij, ki so združene v SOZD so dne 31. 1. 1978 razpravljali o sklepih seje izdajateljskega sveta glasila Elme in ugotovili, da bi moralo biti skupno glasilo tako, da bi bilo sprejemljivo za vse delovne organizacije. Prisotni so sklenili, da se predlaga izdajateljskemu svetu glasila STIK ponovna obravnava predlogov za skupno glasilo »Tego«, kajti negativna dokončna odločitev Elme za nesodelovanje v skupnem glasilu bi imela globlje posledice, izdajanje skupnega glasila bi bilo v tem primeru ogroženo.

Na sestanku dne 8. 2. 1978 so uredniki glasil ostalih delovnih organizacij v SOZD TEGO razen urednika našega glasila, ki se seje ni udeležil, sklenili, da sprejmejo finančni načrt mate-

rialnih stroškov glasila za leto 1978, ki naj upošteva naklado v delovni organizaciji Elma v 1300 izvodov — to je 16,83 din cena za 1 izvod. Naklada naj se v finančnem načrtu razdeli po TOZD. Za potrebe SOZD je potrebno skupno financirati 90 izvodov, sredstva naj se po enakih delih razdelijo med delovne organizacije.

TOZD so bili posredovani predlogi sklepov, da delavski sveti imenujejo člana v uredniški odbor glasila »Tego« in da vse delovne organizacije prejmejo prvi dve številki glasila »Tego« in da krijejo sami stroške. Obveščeni so bili, da je nadaljnje izhajanje glasila odvisno od dokončnega sklepanja v DO o predlogu pravilnika in finančnega načrta.

Marta Stare

DOPISUJTE

V

STIK

Glasilo STIK izdaja delovna skupnost ELMA — tovarna gospodinj-skih aparatov in elektromateriala Ljubljana — Črnuče. Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno. Odgovorni urednik Milan Vukašinović — Telefon: 343-271 — Rokopisov ne vračamo — Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72 — Tisk: Tiskarna LJUBLJANA v Ljubljani